

„... a možná že rada, kterou vám teď dám, bude znít banálně, nicméně to úplně nejdůležitější, co můžete v roli pozůstalých nebo blízkých udělat, je, že ponecháte svým pocitům volný průchod. Člověk se smí zlobit a smí být smutný, když zažije to, co jste zažili vy. A také se smí načas stáhnout do ulity a myslet jen na sebe.“

Blix přelétl pohledem po publiku. Organizátoři tvrdili, že přijde kolem šedesáti lidí, ale teď jich v sále sedělo slabých čtyřicet. Ovšem čtyřicet lidí znamenalo čtyřicet osudů. Všichni, kteří na něj nyní upírali zrak, si prošli krizovou situací. Následkem nehody nebo trestného činu ztratili někoho z nej- užší rodiny.

Emma Rammová k nim patřila také.

Seděla v první řadě, na klíně si držela novinářský zápisník a pozorně mluvčího sledovala, stejně jako po celou dobu přednášky. Ne že by si potřebovala vyslechnout samozřejmosti, které tady ze sebe sypal. Pokud tu někdo dokázal překonat ztrátu blízké osoby, pak právě ona. Blix jí přesto navrhl, aby přišla, když už o tématu píše odbornou knihu. Třeba jí přednášející i posluchači něčím přispějí.

V kapse se mu rozvibroval mobil. Muselo to být něco naléhavého, protože se ozval už posedmé nebo poosmé a Blix ho chtěl vylovit, nicméně nakonec nápad zavrhl.

„Zadruhé: člověka láká pocity potlačit,“ pokračoval, „jenže pocity jsou fakta. To, co cítíte, není špatně. Není to nic, co byste měli skrývat, ovšem stejně lákavě se může jevit pravý opak: své pocity přiživovat. Třeba tím, že budete nenávidět. I to se smí. Nenávist je zcela přirozená touha nebo přání se pomstít.“

Telefon se utišil. Blix přehlédl klíčová slova před sebou, přeskočil jednu osobní anekdotu a znovu spustil.

„Zásadní rozdíl spočívá v tom, jak se rozhodnete se svými pocity naložit. Když se pomstíte, o pocity už nejde. Jednáte sice na jejich základě, ale zároveň porušujete zákon. A pak –“ letmo se usmál, „– pak vás někdo jako já zastaví.“

V sále zazněl tu a tam opatrný smích.

„V lepším případě ještě předtím, než zajdete příliš daleko,“ dodal Blix s úsměvem a vzápětí zase zvažněl.

„Smutek má mnoho podob. A každá je jiná. Někdo taky huř nese, když se o případ přestanou zajímat média. Dostaví se prázdnota a třeba i hořkost, zkrátka dojem, že už je to lidem jedno. Oni nechápu, že pro vás je to pořád stejně zatraceně těžké a bolestivé.“

Blix si dal trochu záležet na slově „zatraceně“. Zpravidla to na publikum fungovalo.

Ve skutečnosti přednášel nerad, jenže v posledních letech poptávka rostla. Těšilo ho, že tentokrát už se blíží ke konci. Za chvíli začne víkend. Doufal pouze, že ty zmeškané hovory neznamenají přesčasy. Hned jak skončí, pojedou domů. Otevře si pivo nebo dvě a pasivně vyčká příchodu večera a víkendu.

Začal přednášku uzavírat a všechny vyzval, aby nezapomínali na komunikaci.

„Je to samozřejmě to největší klišé ze všech, ale protože nám chybí kouzelné zaříkadlo, jímž byste tuhle strašně těžkou situaci, kterou prožíváte, mohli a měli zvládnout, bude možná moudré uchýlit se k tomu nejjednoduššímu. Scházejte se s ostatními, mluvte s nimi, klidně i s druhými rodinami. Lidé mají různé zkušenosti. Navzájem si pomáhejte. Společně budete silnější. Společně se můžete vyprostit z bolesti a těžkých chvil.“

Mobil v kapse se mu zase zahýbal. Dvě krátké vibrace na stehně. Esemeska.

Blix mrkl na hodiny na přednáškovém pultíku. Ještě mu do vyměřeného limitu zbývalo několik minut, ale přísně vzato už řekl vše, co si připravil.